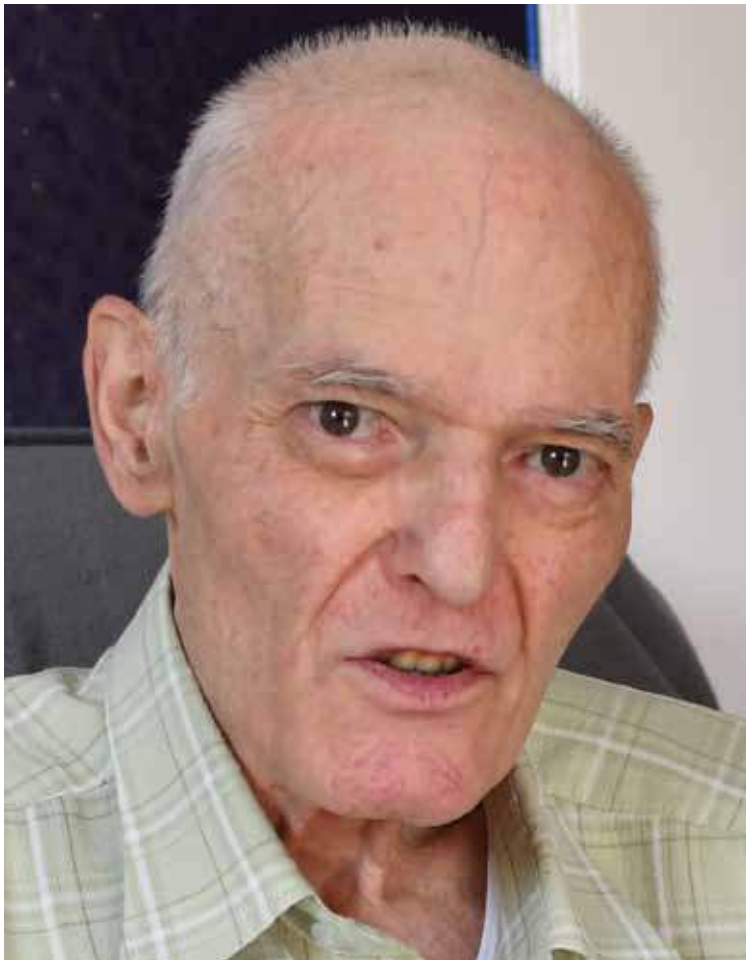
ALAPELLÁTÁS FELSŐFOKON

az AMEGA beszélgetőpartnere: Dr. Farkas Miklós

nyugalmazott balatonalmádi háziorvos

Beszélgetőpartnerem ezúttal nem egy pályáját kezdő fiatal tehetség, hanem *Farkas Miklós* háziorvos, aki már jóval túl van az „emberélet útjának felén". Vele idézem fel az elmúlt 76 év emlékeit.

1946. augusztus 26-án születtem, így én voltam az általános és a középiskolában is a legfiatalabb tanuló, mivel a hatodik születésnapom után hat nappal már megkezdtem az iskolát. Általános iskolai éveimben az akkori I. István téri iskolába (ma Szent István) jártam, az érettségi bizonyítványt pedig a Reáltanoda utcai Eötvös József Gimnáziumban vehettem át. A névadó mára visszakapta a bárói címét. Az ő fia, Loránd volt a híres Eötvös-inga feltalálója.

Az ifjúságodat alapvetően meghatározta a betegséged.

Nyolcéves koromban megkaptam a Heine-Medin kórt, ami a jobb alsó végtagomat súlyosan érintette, az izmaim elsorvadtak. Igazi csoda volt, hogy segédeszköz nélkül járni tudtam. Nagyon sokat köszönhetek a szüleimnek. Emlékszem, ahogy az édesapám télen húzott a szánkón. A 3. osztály második félévét egy rehabilitációs intézetben töltöttem, ahol délelőtt gyógyítás, délután pedig oktatás folyt.

Mennyire befolyásolták későbbi életedet a járványos gyermekbénulás szövődményei?

A későbbiekben ez igazából már nem jelentett problémát. Nem tudtam, de nem is akartam elpalástolni, hogy én egy betegség maradványával létezek. Minden alternatív dolog iránt érdeklődtem. Megtanultam jógázni. Középiskolás koromban kajakversenyző lettem, és három év alatt 4600 kilométert kajakoztam le a Dunán, a Tiszán és más folyókon.

Akkor a bicepszeid nagyon erősek lehettek.

A Margit-szigeten volt a Budapesti Építők és a Meteor Egyesület csónakháza. Aki nem tudta 30 perc alatt körbeevezni a szigetet, annak azt mondta az edző: „Öcsi, te pihenj 20 percet és ugorj neki újra". Aki ezután sem tudta teljesí-

teni, annak „köredzésre" kellett menni. Ebbe beletartozott, hogy az ember egy kézzel dolgozott a nyújtón, és súlyokat kellett emelni. A gimnáziumban tornaórán a kötélmászásnál én nem tudtam használni a lábamat, de csak egy kézilabdás osztálytársam tudott előbb felérni. Persze ezért sokat kellett dolgoznom.

A középiskolai éveid nyilván meghatározó jelentőségűek voltak életpályád történetében.

Olyan osztályba kerültem, amely orosz tagozatos volt, és másodikban már a Pravdát olvastuk. Harmadikos korunkban elmehettünk egy Moszkva–Leningrád túrára. Emlékszem, 1962/63 telén olyan hideg volt, hogy a vonatok is leálltak.

1962-ben a matematikatanárunk nekünk már tanította a kettes számrendszert. A tanár urat később meghívták a Marx Károly Egyetem számítógépes központjába. Ő azt mondta nekünk, hogy aki a matematikában járatos, az többre viszi az életben. Mi már hallottunk és tudtunk 1959-ben a Watson–Crick-modellről. Heti 3 órában latint is tanultunk. A tanárunkat, aki régi vágású pedagógus volt, *dr. Vágfalvi Bélának* hívták. A sors fintora, hogy amikor orvos lettem Almádiban – neki ott volt nyaralója –, egyszer elláthattam őt egy betegsége kapcsán.

Egyébként hány nyelven beszélsz?

Oroszul elég jól. Fiatal koromban sokat foglalkoztam a némettel, a latint jól ismerem, és elég sokat tanultam az angolt is.

Sikeres érettségid után hogyan alakult az életed?

1964-ben érettségiztem. *Aczél* elvtárs akkoriban az egyetemre jelentkezőket három kategóriába sorolta. A Horthy-rendszerhez köthetőek vagy akik 56-ban exponálták magukat, nem tanulhattak tovább. Támogatottak voltak a rendszer kitüntetettjei, a munkás-paraszt származásúak. Volt egy harmadik, egyéb vagy volt a tűrt kategória. Ebbe tartoztam én is, mivel édesapám távírász tisztviselő volt. A felvételi követelményeknek megfeleltem. A biológia írásbelim 17 pontos lett, de „helyhiány miatt" nem vettek fel. Meg kellett ismerkednem a munkásosztállyal.

Milyen emlékeid vannak erről az ismerkedésről?

A középiskola után egy évig asztalosságot tanultam, majd három évig a Csepeli Vas- és Fémművekben, a csőgyárban lakatosságot. Sőt, nyolc társammal együtt szakmai minősítő vizsgát is tettem olyan sikerrel, hogy azt mondták, ha egy évig még a szakmán belül maradunk, akkor mestervizsgára is jelentkezhetünk.

Az egyetem előtt azonban nem maradtál az iparnál.

A Gyáli úton működött az MTA Mikrobiológiai Kutatócsoportja, oda jelentkeztem laboránsnak. Ennek a csoportnak a következő évben építettek egy külön épületet a Korányi Szanatóriumban. Valószínűleg azért, mert a csoportot vezető professzor a tbc-vel is foglalkozott. Orosz felesége volt és egy Csajka volt a személyi használatú kocsija. A professzor urat meghívták Kubába és 8 mm-es filmeken örökítette meg látogatását. Engem azzal bíztak meg, hogy készítsek egy filmet, ragasszam össze a részleteket, hogy az bemutatható legyen. A gazdasági vezetőtől – én, a 19 éves kis senki – egy 50 ezer forintos csekket kaptam, hogy minden ehhez szükséges eszközt beszerezzek. Elküldtek ugyanakkor a Központi Orvostudományi Kutatóintézetbe 2 hónapra, hogy ismereteket szerezzek a fotózásról, filmezésről. Ott a legmodernebb technikákat ismerhettem meg.

Mi lett a filmmel?

Bemutatták és elnyerte a nézők tetszését. Ugyanebben az évben az egyik munkatársammal készítettünk egy olyan speciális dobozt, aminek segítségével a nézők kivetítve azt a képet láthatták, amit a vizsgáló a mikroszkópban

nézett, és ezzel komoly sikert arattunk. Elküldtek egyszer egy konferenciára az Akadémiára, amire elfogadta a meghívást *Albert Bruce Sabin* professzor is *Mihail Petrovics Csumakov* professzorral együtt. Ő volt az „orosz Sabin". Az oroszok megvették a Sabin cseppet, és a két tudós szoros munkakapcsolatban volt egymással. Akkoriban senki sem kérdezte, hol gyártják a vakcinát, örültek, hogy megkaphatták a gyerekek. Nagy élmény volt őket látni. Mindketten konstatálták, hogy én egy Heine-Medines áldozat vagyok. Vetítettem az előadásokon, de én fogadtam – orosz tudásom okán – a Keletiben a bolgár küldöttséget is, és kísértem el őket a Nagykörúton a villamoson a Béke Szállóig, ahol el voltak szállásolva.

Végül is nem lettél se asztalos, se lakatos, se laboráns, hiszen 1966-ban felvettek az egyetemre. Mesélj az egyetemi éveidről!
Hosszan tudnék ezekről az évekről beszélni, de néhány eseményt azért szívesen megemlítek. *Szentágothai János* professzor úrnál sikeresen vizsgáztam anatómiából. Ő a 40 cm-es csipeszével rámutatva az egyes képletekre kérdezgette: „Ez mi? Ez mi?" Egy csecsemőkoponyát kaptam a vizsgán, de szerencsémre ismertem és olvastam Komáromy László: Az agy boncolása című könyvét, és így sikeresen vettem az akadályt.

Riskó Tibor professzor Zoltán fia a padtársam volt a gimnáziumban. A professzor úr elintézte, hogy szombatonként bejárhassunk a János Kórház proszektúrájára. Fél éven keresztül Zolival ott dolgoztunk, és megtanultuk a kórboncolás számos fontos elemét. Volt egy saját gombos ollóm és később, amikor a kórbonctanon egy szívet kaptam, ezzel vágtam fel az ereket. A tanársegéd, látva a tényked esemet, lakonikusan megjegyezte: „Maga ezt nem most csinálja először!" A János kórházból azzal bocsátottak el minket, hogy ha valami ok miatt nem tudnánk befejezni az egyetemet, akkor felvesznek minket boncmesternek. A kórbonctanon először díjtalan, majd díjas demonstrátor, később pedig csoportvezető is voltam.

A nyári gyakorlataidról is vannak emlékeid?
Az első év után egy hónapos ápolási gyakorlat volt az elvégzendő feladat. Az urológiát választottam, ahol az ápolási gyakorlaton kívül megismerkedtem a klinika számos fiatal orvosával, akik ma az ország különböző pontjain vezető beosztásban vannak. A klinika igazgatója *Babics Antal* professzor volt, aki 1956-ban *Nagy Imre* kormányában az egészségügyi miniszteri posztot töltötte be. Akkoriban *Babics* professzor a családjával az édesapám segítségével – aki távírász volt – tartotta a kapcsolatot.

Említetted, hogy nemcsak a manuális szakmák érdekeltek, hanem a belgyógyászat is.
A belgyógyászaton *de Chatel Rudolf* volt a gyakorlatvezetőnk, de mi csak Rudinak hívtuk. Bekönyörögtem magam az ügyeleteibe és nagyon hamar vénázhattam is mellette. Nem tudhatta, hogy én korábban patkányfarokból vettem vért és adtam be oda gyógyszereket a mikrobiológiai munkám során. Harmadéves medikusként néhány évfolyamtársammal elszegődtünk nővérnek a központi ügyeletekre, ahol sok tapasztalatot gyűjthettünk.

De aztán a manuális szakmák mégis jobban vonzottak?
A sebészeten az adjunktus megengedte, hogy bejárjak az ügyeleteibe. Egy idő után én vettem át a beteget a mentősöktől, és a vizsgálatom után referáltam neki és megbeszéltük az esetet. Egy alkalommal azt kérdezte: „Nincs kedved bemosakodni?" Ez akkor hihetetlen megtiszteltetés volt számomra.

Az akut betegellátás része lett az életednek, amit a mentőtiszti képesítésed is igazol.
Ötödéves koromban – nagyon sok évfolyamtársammal együtt – elvégeztem a mentőtiszti képzést. Ez a képzés nagyon magas színvonalú volt. Hatodévben mentőtisztként rengeteget vonultam különböző állomásokon. Egyszer maga *Bencze Béla*, az Országos Mentőszolgálat akkori főigazgatója hívatott, és közölte, hogy ha még egyszer ilyen előfordul,

eltávolít a mentőktől. Azt nehezményezte, hogy volt egy hét, amikor négy napon keresztül 24 óráztam. Az első szülésemre most is emlékszem. Nem messze a klinikától egy szegényes lakásban, már kitolási szakban érkeztünk a kismamához. Megcsináltam az episiotomiát, szerencsésen megszületett a gyermek, és már ellátva vittük be a klinikára.

Úgy tudom, hogy kipróbáltad a légi mentést is.
Egy alkalommal a Markóban a diszpécser hölgy megkérdezte, hogy akar-e valaki repülni. Rajtam kívül senki sem jelentkezett. Akkor még nem voltak helikopterei a mentősöknek, hanem egy Morva típusú, kétmotoros géppel szállították a betegeket. Budaörsre szirénáztunk ki, beszálltunk a gépbe és irány a célállomás. Jártam így például Nyíregyházán és Békéscsabán is.

Az egyetemi diploma átvétele után Veszprémben a sebészeten kezdted orvosi pályafutásodat. Hogyan kerültél oda?
Veszprémben a bolgár származású *Peskov Iván* volt az osztályvezető. Ő vezette be, hogy a műtő oldalfala fekete legyen és ne csempe, hanem mozaik, ami nem tükröz. Már 1972-ben légkondicionált műtőben operált. Több mint 20 ezer műtétet végzett. A fia – Péter – évfolyamtársam volt, és később szívsebész lett. Egyszer a menzán mesélte, hogy az édesapja Veszprémbe hívta és már egy státuszt is elintézett neki, de Péter nem szeretett volna az édesapja osztályán dolgozni. Azt ajánlotta menjek el én, és jelentkezzek erre az állásra. Mindig is vállalkozó szellemű voltam, és elutaztam Veszprémbe.

Milyen volt a munkakezdésed az osztályon?
Néhány hete dolgoztam, amikor hívattak az igazgatóságra. Kiderült, hogy kirendeltek üzemorvosnak Balatonfűzfő Gyártelepre helyettesíteni. Senkit nem érdekelt, hogy nem vagyok és nem is akarok üzemorvos lenni.

Három és fél évig dolgoztál a sebészeten, majd beadtad a pályázatodat egy megüresedett balatonalmádi körzeti orvosi állásra.
A tanácselnök nehezményezte ugyan az elődöm távozását, de a pályázatomban leírt előtörténetem alapján végül elfogadtak. Mit tesz Isten?! Nekem, aki korábban tiltakozott az üzemorvoslás ellen, Almádiban nyakamba szakadt a Bauxit Kutató Vállalat, ami egy ezer fős nagyvállalat volt. Úgy kezdődtek a napjaim, hogy reggel 7-től 8-ig voltam üzemorvos, majd a körzetem orvosa és volt olyan időszak 1995 táján, amikor, miután megvolt a sebész szakvizsgám is, szakrendeltem. Egyébként az elsők között voltam, aki 1990-ben letette az általános orvosi szakvizsgát. 8 év múlva megszereztem az üzemorvosi szakképesítést is. 1991-től számítógépen vezettem a rendeléseimet, hiszen ahogy említettem, a matematika és az informatika szerves része volt az életemnek. Talán nem mondtam, de az egyetemen 400 hallgató közül mindössze nyolcan voltunk, akik négy éven keresztül matematikai speciálkollégiumot hallgattunk.

Mettől meddig dolgoztál Balatonalmádiban?
1976-tól 2018-ig, azaz 42 éven keresztül.

A több mint négy évtized alatt nyilván számos érdekes eseményt, történést éltél át. Kérlek, emelj ki ezek közül néhányat, amit szívesen megosztanál az olvasóinkkal.
A 80-as években kihívtak egy német származású beteghez, aki – miután elláttam – megkérdezte, hogy mivel tartozik. Semmivel – mondtam, mert soha senkitől nem kértem, de ha adtak, elfogadtam. Megengedném-e – kérdezte ő, hogy a német autóklub, az ADAC, amely 37 milliós tagsággal rendelkezik, mint németül beszélő magyar orvost, fölvegyen a listájára. Ugyanis, ha egy klubtag bemegy hozzájuk utasbiztosítást kötni, kap egy listát, hogy azon a területen, ahová ő megy nyaranta, kik azok az orvosok, akiket felkereshet, ha az egészségével valami problémája lenne. Végül is én lettem a Balatonakarattyától Füredig terjedő terület ADAC orvosa. Jöttek is a németek, mint méhek a mézre. Emlékszem egy égési sérülést szenvedett kislány ellátására, akiért az ADAC különrepülőgépet küldött. Évekig kaptam köszönőleveleket a betegtől.

Ez a feladatvállalásod főleg nyaranta jelentősen megnövelhette a napi munkádat. Szívesen hallgatom a második történetedet is!
1988-ban volt Almádiban egy – az MDF által szervezett – úgynevezett „bárányos" tüntetés. Szentkirályszabadjáról indult a menet és az orosz laktanya volt a

cél. Egy bárányt kívántak átadni a béke jelképeként. Azt ajánlottam a polgármesternek, hogy én tisztes távolságból a Trabantommal követem a menetet, és a kocsimat felszereltem minden orvosi ellátásra szükséges eszközzel. A tüntetés végül békésen zajlott le, de egy jóakaróm azt súgta a polgármester fülébe, hogy én egy ügynök vagyok és filmre vettem a résztvevőket. A polgármester – *Kerényi László* –, aki *Kerényi Imre* rendező testvére, hiszékeny ember volt, és úgy érezte, hogy revánsot kell vennie az „ügynökön". Végül kiderült az igazság, kiderült a rágalmazás ténye, és *Kerényi László* polgármester a családjával, két leánytestvérével, akik orvosok, beiratkozott a körzetembe. Ez számomra elégtételt jelentett.

Hogyan telnek a nyugdíjas napjaid? Nem hiányzik a gyógyítás?
Én most is gyógyítok. Jelentős kapcsolati tőkével rendelkezem, ami adódik abból is, hogy rengeteg kongresszuson, konferencián vettem részt, hiszen ötévenként három szakmából kellett a 250 pontot összegyűjtenem. Rendszeresen odasomfordáltam a neves előadókhoz és megkérdeztem, hogy megengednék-e, hogy ha valamilyen komplikált esetem lenne, amit helyben nem tudnék ellátni, akkor azt elküldjem hozzájuk. Mindenki igent mondott. Ezt én rendszeresen ki is használtam, és még ma is kihasználom.

Azt mondják, nyugdíjazás után mindenkinek romlik az egészségi állapota. Te hogy érzed magad?
Ha már említettem, hogy a Heine-Medin kór áldozata vagyok, akkor el kell mondjam azt is, hogy 1997-ben egy hátsófali infarktust éltem túl. 1998-ban *Papp* professzor úr osztályán ápoltak és operáltak. A szükséges műtétet a professzor helyettese, *Alotti Nasri* végezte, aki kitűnő szívsebész és igazi úriember. Ott tapasztaltam először, hogy a nővér megkérdezte, hogyan szólíthat. Attól kezdve ezt az emberi gesztust én is átvettem. Túl az infarktuson próbáltam fokozottan odafigyelni az egészségemre. Rendszeresen úsztam és néhány éve Balfon vettem észre, hogy sokat romlott a teljesítőképességem, és egyre kevesebb hosszt tudok leúszni. Számos vizsgálat történt, és végül Farkasgyepűn *Mészégető Gabriella* doktornő közölte velem a diagnózist, hogy tüdőfibrózisom van. Most ezzel a betegséggel élek együtt.

Köszönöm, hogy vállaltad velem ezt a beszélgetést, és bár mindketten tudjuk, hogy a tüdőfibrózist ma meggyógyítani még nem tudjuk, de kívánom, hogy a betegségnek egy nagyon lassú lefolyású formája legyen a tiéd, és még sokáig élvezhesd a nyugdíjas éveidet! ■

Dr. Osvai László

AMEGA FÓRUM

www.amegaforum.hu

DEBRECEN
2022. január 28-29.

PÉCS
2022. április 8-9.

BUDAPEST
2022. október 7-8.